

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики

**Матеріали
XV Міжнародної науково-практичної конференції**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
АСОЦІАЦІЯ МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ
КОЛЕГІЯ ЮРИСТІВ З МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ

«Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики»

Матеріали
XV Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса – 2021

УДК 341.225(082)

М432

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Навчально-наукового інституту морського права та менеджменту Національного університету «Одеська морська академія» від 26 травня 2021 р. (протокол № 8).

Редакційна колегія: Міусов М.В., д.т.н., проф. (голова редколегії); Голіков В.А. д.т.н., проф.; Шемякін О.М., д.ю.н., проф.; Примачов М.Т., д.е.н., проф.; Савінова Н.А. д.ю.н., с.н.с.; Сотниченко Л.Л., д.е.н., доцент; Доннікова І.А., д.ф.н., доцент; Ярова Л.В., д.політ.н., проф.; Ковбан А.В., к.ю.н., доцент; Савич О.С., к.ю.н., доцент; Скоробагатько А.В., д.ю.н., доцент; Степанов С.В., к.ю.н., доцент та інші.

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики: Матеріали
М432 XV Міжнародної науково-практичної конференції НУ «ОМА». – Одеса: НУ «ОМА», 2021 – 285 с.

У збірник увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики», що відбулась в Національному університеті «Одеська морська академія» 22 квітня 2021 р.

Видання містить аналіз сутності й системи морського права, морського менеджменту, правових та управлінських аспектів розвитку України в умовах євроінтеграції та гуманістичних проблем сталого розвитку, також тенденції розвитку та перспективи. Пропонуються дослідження окремих аспектів історії морського права, міжнародних економічних відносин, стратегічного управління на підприємствах і організаціях морського та річкового транспорту.

УДК 341.225(082)

Надані учасниками матеріали надруковані із збереженням авторської редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

© Національний університет «Одеська морська академія», 2021

Скоробагатько А.В.

Питання спеціального пенсійного забезпечення в Україні 254

Степанов С.В.

Актуальні проблеми боржників у виконавчому провадженні..... 257

Тарантаєва О.О.

Особливості цивільно-правового захисту особистих немайнових прав та інтересів 259

Тимофєєва Л.Ю.

Тлумачення права на повагу приватного життя в контексті якості життя та реформування кримінального законодавства України 262

Розділ IV. ГУМАНІТАРНА ОСВІТА ДЛЯ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Доннікова І.А.

«Soft skills» викладача сучасного університету 267

Єфтєні Н.М.

Особливості і моделі проведення переговорів в конфлікті 269

Миненков Г.Я.

Образование для неизвестного будущего и проблема компетенций 271

Павлова О.С.

Проблема оптимального komponування переліку soft skills фахівця з морського права за двоступеневою системою освіти 275

Поживатенко А.Є.

Принцип фасилітації як метод розвитку «soft skills» 280

Шевчук О.М.

Філософія як створювальна практика «soft skills» 283

Скоробагатько А.В.

*д.ю н., доцент, завідувач кафедри загальноправових дисциплін
Національного університету «Одеська морська академія»*

ПИТАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Аналіз основних етапів реформи пенсійної системи в Україні (1991, 2003, 2011 та 2017 рр.) підтверджує, що найбільших змін зазнали пенсії, які призначалися за нормами спеціальних законів. З нашої точки зору, докорінні зміни мали відбутися, адже після здобуття Україною незалежності спеціальне пенсійне забезпечення створювалося безсистемно з порушенням принципів функціонування загальної пенсійної системи, носило дискримінаційний характер і взагалі не сприймалося більшістю суспільства.

Процес модернізації спеціального пенсійного забезпечення реально розпочався у 2011 р., а з 1 червня 2015 р. такі пенсії залишилися тільки для військовослужбовців, суддів і науковців. З часом, внесені у 2017 р. зміни у пенсійне законодавство практично скасували такий вид пенсій, але слід зауважити, що за певних умов спеціальні пенсії призначаються й на сьогоднішній день. Аналіз наукових публікацій показує, що сьогодні серед вчених відсутня єдність в поглядах на зміни у спеціальному пенсійному забезпеченні, деякі вчені вважають дії щодо звуження таких пенсійних виплат справедливими, а інші такими, що ґрунтуються на хибному розумінні вимог соціальної справедливості.

На наше переконання, внесені зміни до пенсійного законодавства, у тому числі і в норми, що регулюють умови призначення спеціальних пенсій, були внесені без системного обґрунтування, тому не закінчили реформу пенсійної системи, а тільки частково послабили існуючі проблеми. Пенсійна система не стала прозорою, законодавцем не вироблено єдиного підходу нарахування пенсій, а навпаки відбулося погіршення умов призначення пенсій для значної кількості громадян і, що суттєво, запропоновані зміни не ліквідували нерівність прав громадян на спеціальне пенсійне забезпечення за професійною ознакою. До того ж, такі законодавчі зміни, як вірно відзначають В.Л. Костюк, В.П. Мельник, є вразливими з точки зору їх відповідності нормам Конституції України (ст.ст. 1, 3, 22, 46, 48 тощо) [1, с. 251].

Підтримуючи загалом дії держави, щодо усунення необґрунтованої диференціації у пенсійному забезпеченні, вважаємо необхідним на сучасному етапі для окремих категорій осіб в межах страхової професійної пенсійної системи зберегти пенсійне забезпечення з більш високими гарантіями,

обумовленими специфікою їх трудової функції, ступенем їх відповідальності, певними обмеженнями конституційних прав і свобод. Вирішення у такий спосіб цього питання відповідатиме світовій практиці, адже у багатьох країнах існують окремі програми соціального забезпечення працівників державної служби, як додаткова компенсація за виконання певних видів роботи, що передбачають надзвичайно високу відповідальність, особливі умови праці та обмеження можливості додаткової зайнятості [2, с. 281]. У цьому сенсі також заслуговує уваги думка, що скасування встановлених пенсій за спеціальними законами може мати місце лише за умови одночасного внесення змін до інших актів законодавства, які забезпечать престижність роботи у сфері державного управління і компенсують скасування спеціальних пенсій [3, с. 322].

Ми переконані, що держава повинна, при подальшому реформуванні пенсійного законодавства, враховувати особливості праці тих осіб, які виконують державно значимі функції і залишити для окремих категорій чиновників більш високі стандарти пенсійного забезпечення, але відмінності у порівнянні з загальним пенсійним забезпеченням повинні бути розумними. Беззаперечно заслуговує підтримки точка зору, що зміст спеціальних пенсійних норм має містити більш високі соціальні гарантії, але не бути дискримінаційним у порівнянні із загальною пенсійною системою [4, с. 512].

Вважаємо доцільним на сучасному етапі прийняти Закон України «Про страхове професійне пенсійне забезпечення» в якому закріпити окремий блок для службовців силових структур і осіб, які виконують державно значимі функції з подальшим перенесенням його до Пенсійного кодексу України. Необхідно визначити однакові умови пенсійного забезпечення для військовослужбовців, поліцейських, суддів, працівників прокуратури. Однакові вимоги мають бути до визначення страхового стажу (вислуги років) і для нарахування розміру пенсії. Для розрахунку професійних пенсій доцільно застосувати порядок визначений для працівників поліції. Максимальний розмір пенсії доречно визначити до 75 % від заробітної плати, але не більше 15 прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб.

Також у Законі України «Про страхове професійне пенсійне забезпечення» слід звернути увагу на необхідність уніфікації умов, що стосуються механізму обрахунку заробітку для призначення спеціальних страхових пенсій, на наш погляд, визначення заробітку для нарахування пенсій має здійснюватися на умовах визначених Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Окремо зупинимося на баченні пенсійного забезпечення наукових працівників. Ми завжди виходили з позиції, що розвиток науки неможливий без створення належних умов реалізації творчого потенціалу наукових кадрів. Це

вимагає, насамперед, належного правового забезпечення трудових та пенсійних прав наукових працівників, що дозволить не тільки підвищити рівень та ефективність науково-дослідних розробок, а й сприятиме стабільності трудових відносин у сфері науки та дасть змогу припинити інтенсивну плинність високоінтелектуальних наукових кадрів у зарубіжні країни [5, с. 4]. Варто згадати, що пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників здійснювалося за нормами спеціального пенсійного законодавства починаючи з 1925 р., після прийняття 11 листопада 1925 р. постанови ВУЦВК і РНК «Про пенсійне забезпечення викладачів вищих шкільних закладів і робітничих факультетів, а також наукових працівників» [6]. І тільки Законом України від 3 жовтня 2017 р. відмінено спеціальне пенсійне забезпечення для цієї категорії осіб. На сьогоднішній день, відповідно до ст. 37 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пенсії науковцям призначаються на загальних підставах, відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Рішення, щодо зміни умов пенсійного забезпечення науковців вважаємо помилковим. З нашої точки зору, доцільно було б зберегти за працівниками науки спеціальні пенсії і призначати їх за умови досягнення особами 62 років та наявності страхового стажу 35 років, у тому числі спеціального страхового стажу 25 років. Розмір пенсії визначати на рівні 60% від заробітної плати та передбачити її збільшення, але не більше ніж до 75% від заробітної плати. За кожний рік страхового стажу (понад 35 років) пенсія працівникам науки має збільшуватися на 1% мінімального розміру пенсії за віком, передбаченого абзацом першим ст. 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Наявний у наукового працівника понаднормовий страховий стаж не може бути обмежений. Дану пропозицію вже зараз можна реалізувати шляхом внесення відповідних змін до ст. 37 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність з подальшим відображенням у Законі України «Про страхове професійне пенсійне забезпечення», а після прийняття Пенсійного кодексу України, варто виділити в ньому окремий підрозділ для цього виду пенсій.

Список використаної літератури:

1. Костюк В.Л., Мельник В.П. Професійні пенсії: проблеми виклики та перспективи. *Сучасні проблеми трудового та пенсійного законодавства: матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 листопада 2015 р.)* / за заг. ред. К.Ю. Мельника / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2015. С. 248-252.

2. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навч. посіб. Чернігів: ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с..
3. Корнева П.М. Погляд на скасування спеціальних пенсій в Україні крізь призму справедливості. *Сучасні проблеми трудового та пенсійного законодавства*: матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. Конф. (м. Харків, 27 листопада 2015 р.) / за заг. Ред. К.Ю.Мельника / МВС України, Харк. нац. Ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2015. С. 320-323.
4. Шумило М.М. Реформування пенсійної системи України: нові виклики – старі проблеми. *Актуальні проблеми трудового права і права соціального забезпечення*: тези доп. та наук. повідомл. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 27-28 вересня 2013 р.). / за ред. В.В. Жернакова. Харків: Право, 2013. С. 509-513.
5. Скоробагатько А.В. Правове регулювання пенсійного забезпечення наукових працівників: дис. ... канд. юрид. наук. : 12.00.05. Київ: 2005. 188 с.
6. Про пенсійне забезпечення викладачів вищих шкільних закладів і робітничих факультетів, а також наукових працівників. Постанова ВУЦВК і РНК від 11.11.1925 р. ЗУ УСРР. 1925. № 88-89. Арт. 507

Степанов С.В.

к.ю.н. доцент,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

Національного університету «Одеська морська академія»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БОРЖНИКІВ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Проблеми виконавчого провадження зачіпають інтереси будь-якої судової системи та системи державної влади, які вкрай потребують якісного та своєчасного виконання рішень судів та відповідних органів державної влади. Перш за все відсутність налагодженої системи виконання судових рішень ставлять під сумнів ефективність діяльності судів, оскільки виконавче провадження та судові рішення мають нерозривний зв'язок.

Практика виконавчого провадження в Україні підтверджує, що більше третини виконавчих документів не виконуються в повному обсязі або частково з тих чи інших обставин.

Ці обставини пов'язані із недосконалим механізмом правового регулювання виконавчої діяльності, з небажанням боржника підкоритись вимогам стягувача, а також із існуючими бар'єрами, які ставлять боржника у несправедливе становище.